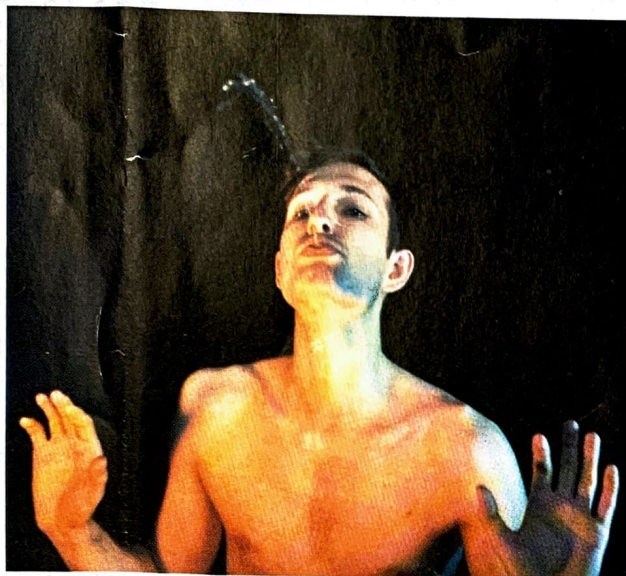


THEMA: WATER

Magazine
2007

SPELEN MET WATER



TEKORT AAN WATER



In dit magazine vind je informatie over het thema **Water** van het centraal praktisch eindexamen (CPE) en het centraal schriftelijk eindexamen (CSE). Als voorbereiding op het CPE en het CSE moet je het magazine goed bekijken en doorlezen. Er zijn werken van kunstenaars en vormgevers in opgenomen die zich hebben laten inspireren door water. Hun uitgangspunten zijn heel verschillend. Hieronder volgen enkele van die uitgangspunten. Kijk ook eens op www.teleblik.nl.

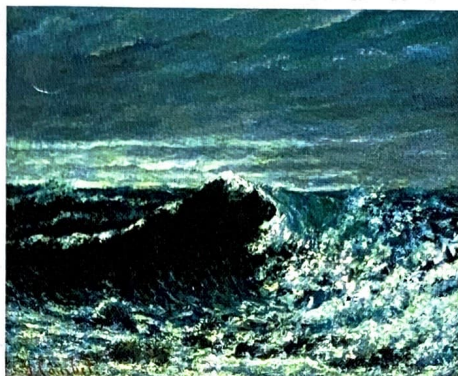
Spelen met water (pagina 2, 3 en pagina 6, 7)

Een voorbeeld daarvan staat op pagina 2 en 3. Je ziet een waterbassin met bewegende fontein die kraken, piepen en spelen met water.

Dreiging van water (pagina 4, 5 en pagina 6 en 7)

Water kan een bedreiging vormen voor de mens en zijn omgeving, zoals bij de Watersnoodramp in 1953. Bij die ramp raakte een groot deel van Zuidwest-Nederland overstromd en kwamen veel mensen om. Om een dergelijke ramp in de toekomst te voorkomen werd in Zeeland een stelsel dammen en waterkeringen aangelegd: de Deltawerken. Toen deze in 1986 voltooid waren, werd dit gebied echt veilig geacht. Deze voltooiing was voor KPN aanleiding een serie postzegels uit te brengen.

DREIGING VAN WATER



REINIGING & VERJONGING DOOR WATER



Twee vormgevers, Irene van Klinkenberg en Nicole Schouwenburg kregen de opdracht. Een deel van hun ontwerpideeën en werkproces zie je op pagina 4 en 5.

Reiniging en verjonging door water (pagina 6 en 7)

Badende mensen vormen een inspiratiebron voor veel kunstenaars. Daarbij gaat het vaak om het plezier of om de ontspanning die aan het baden wordt beleefd. Door in bepaalde waterbronnen te baden kon je, zo hoopte men zelfs, weer jong worden.

Tekort aan water (pagina 8)

Lucy en Jorge Orta nemen het tekort aan water in veel landen als uitgangspunt voor hun kunstwerken: ze maken 'machientjes' – vaak opgebouwd uit bestaande, kleurrijke, alledaagse voorwerpen – waar schoon water in opgeslagen en vervoerd zou kunnen worden naar gebieden waar schoon water schaars is. Op deze wijze vragen zij aandacht voor het tekort aan schoon water in veel Afrikaanse en Aziatische landen.

Het CPE

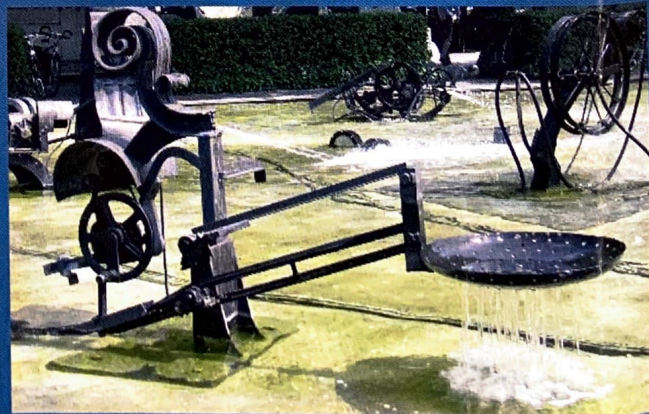
Voor het CPE moet je een werkstuk maken dat geïnspireerd is op **Spelen met water** óf op **Dreiging van water**.



①



③



④



⑤

Een

Toen het
Zwitserse
zeventig
afgebroke
plek in de
tot een g
openbare
kunstena
om een f
Deze fon
genoemd
Het gehe
fontein

Een spetterend waterfestijn

Toen het oude theatergebouw van de Zwitserse stad Basel in de jaren zeventig van de vorige eeuw werd afgebroken ontstond er een grote, lege plek in de stad. Om deze plek weer tot een gezellige en drukbezochte openbare ruimte te maken kreeg de kunstenaar Jean Tinguely de opdracht om een fontein te ontwerpen.

Deze fontein wordt de *Carnavalsfontein* genoemd.

Het geheel bestaat uit tien aparte fonteinen die in een waterbassin staan.

Ze zijn opgebouwd uit stukken oud ijzer en ornamenten die afkomstig zijn uit het oude theatergebouw.

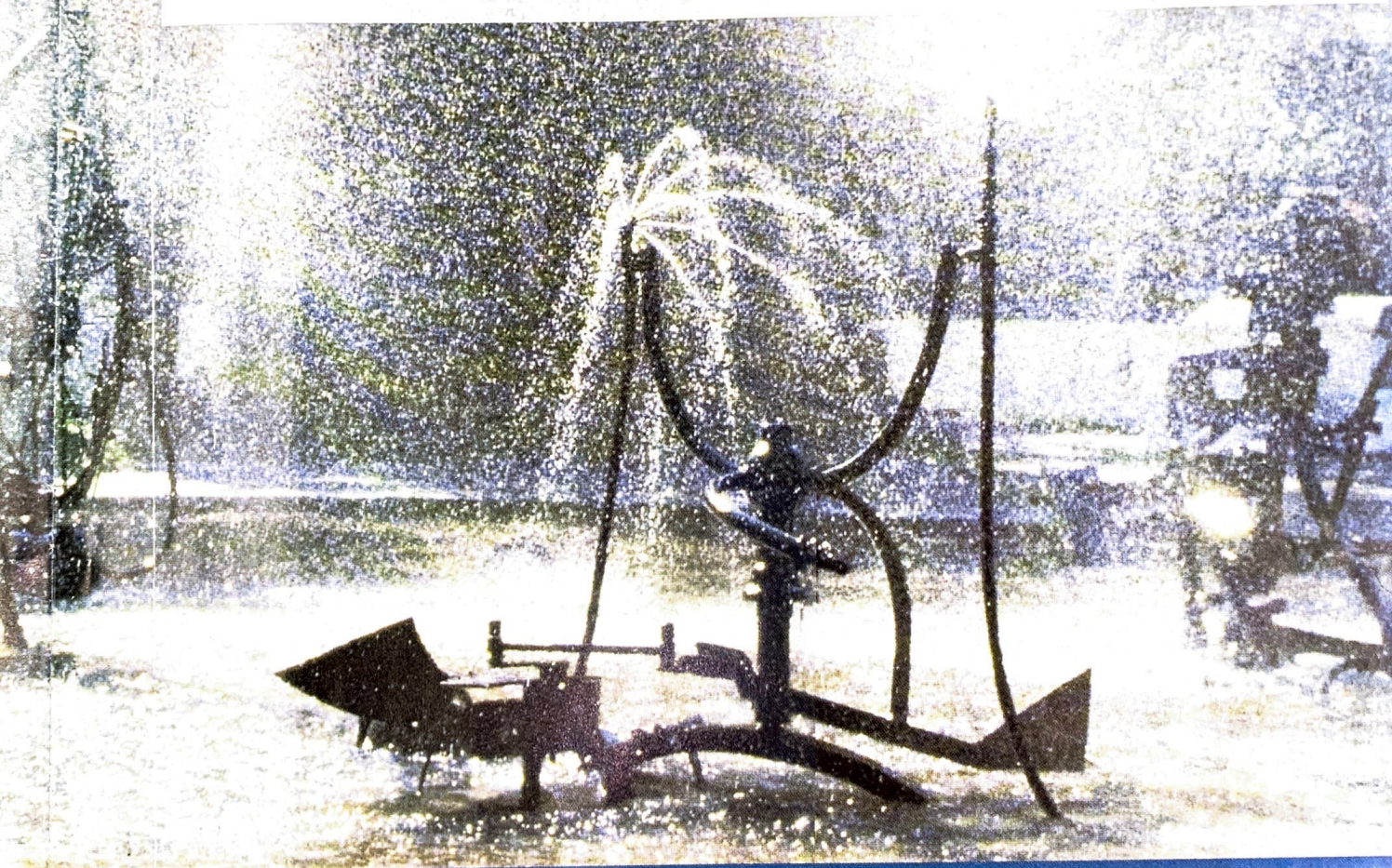
De tien fonteinen hebben allemaal een 'bijnaam', die past bij hun rol in het water- en bewegingsspel. Om visuele variatie en geluidseffecten te bereiken ontwikkelde Tinguely een uitgekende en op elkaar afgestemde spuit-, sproei- en scheptechniek voor zijn 'zonderlinge' fonteinen.

Ze spelen voortdurend – ieder op zijn eigen wijze – met het water.

Iedere fontein maakt in en met het water zijn eigen verrassende bewegingen en geluiden.

De fonteinen voeren samen een doorlopende voorstelling op voor de bezoekers van het theaterplein.

De *Carnavalsfontein* is symbool van de 'vrijheid van geest', en is ook een hulde aan de speelse onzin van het carnaval, dat elk jaar in Basel met groot enthousiasme wordt gevierd.



②



⑤

① *De Zwaaijer* maakt felle zwaaibewegingen zoals de leider van een drumband. In een regelmatig marsritme sproeit hij een krachtige waterstraal op het wateroppervlak.

De wolken waterdruppels uit de douchekop vormen een waaijer van water en zorgen voor prachtige regenbogen.

② *De Draaijer* draait steeds om zijn middenas, sproeit water uit hoornvormige pijpen en schuifelt met zijn voeten in het water rond.

③ *De Schepper* is een raar 'werkdier', dat almaar zinloos en eindeloos water probeert op te scheppen met de twee kleine pollepels aan zijn armen.

④ *De Zeef* probeert water te zeven. Hij steekt voortdurend de platte zeef in het water en haalt die dan weer omhoog.

⑤ *De Theaterkop* is de enige stenen fontein. Het is een kopie van een ornament dat op de voorgevel van het oude theater stond.

Ik worstel en kom boven

Nicole Schouwenberg en Irene van Klinkenberg spreken over het ontwerpproces van de Deltazegels

We kregen van KPN de opdracht postzegels te ontwerpen ter gelegenheid van de voltooiing van de Deltawerken. Veiligheid en milieu moesten daarbij in beeld gebracht worden: veiligheid omdat Zeeland door de nieuw aangelegde dammen het water niet langer hoefde te vrezen en milieu omdat het behoud ervan bij de aanleg een belangrijk uitgangspunt is geweest. We hadden veel ideeën. Zo dachten we aan het verhaal van Hans Brinker die – volgens het bekende verhaal – een dijkdoorbraak zou hebben voorkomen door zijn duim in een dijk te steken ②. Maar we dachten ook aan watermerken, beukende golven, drenkelingen, reddingsboeien en het wapen van Zeeland ①. In dat wapen zie je de Nederlandse Leeuw, vechtend tegen het water en de tekst *Luctor et Emergo*. Dat is Latijn en betekent: *Ik worstel en kom boven*. We dachten aan de gebeurtenissen die aanleiding waren voor de Deltawerken, aan de samenwerking die noodzakelijk was om de aanleg – een enorme klus – te klaren. En de dam zelf wilden we er ook op. We wilden zó ontzettend veel ⑤, ⑥, ⑦ en ⑧. Maar een postzegel is klein. We moesten keuzes maken.

We gingen op zoek naar foto's van de overstroming in 1953 ④ ⑪ en naar beelden van eerdere overstromingen. We vonden oude gravures ③ en kaarten van Zeeland, we maakten zelf foto's en we zochten uit welke dieren er leven. Met al dit materiaal gingen we aan de slag. We tekenden, we knipten, maakten nieuwe tekeningetjes en plakten er beelden en teksten overheen. Zo werden het eigenlijk kleine collages.

We stelden een driehoek voor als vorm van de zegel. De Delta, de vierde letter van het Griekse alfabet, is namelijk een driehoek en betekent tevens de monding van een rivier ⑨. Maar KPN vond een driehoekige vorm te moeilijk om te drukken en was van mening dat zo'n vorm te lastig was. Toen besloten we de driehoek op te nemen in de voorstelling en de vormgeving van de zegel zelf.

Toen we klaar waren en de opdrachtgever tevreden was, kregen we het verzoek een poststempel te ontwerpen. In het schetsje ⑩ – onderaan pagina 5 – zie je een aantal van onze uitgangspunten voor de zegels terug.



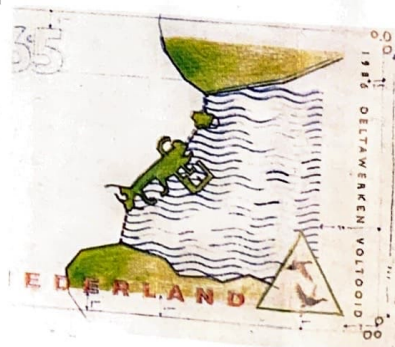
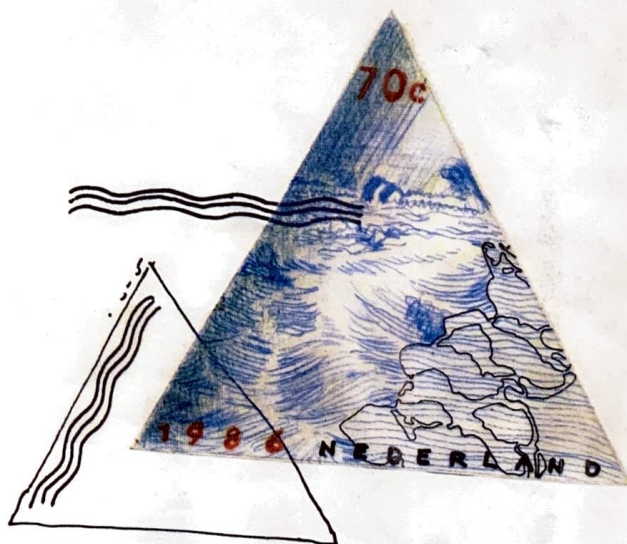
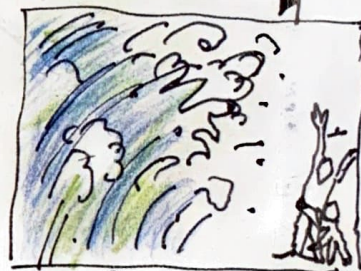
①



②



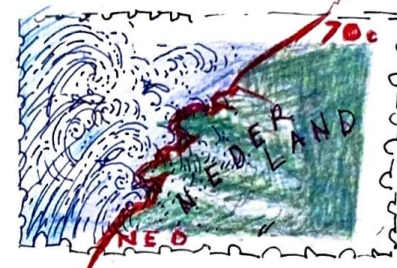
alle menselijke
verhouding



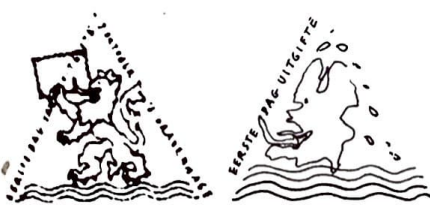
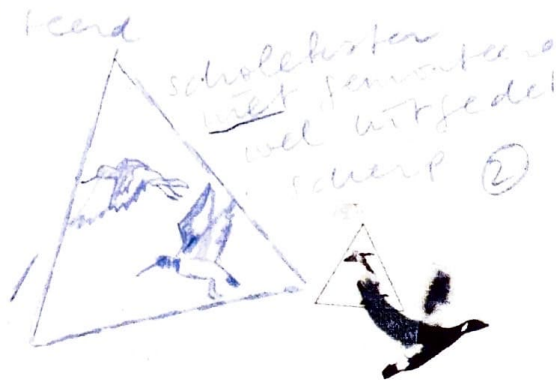
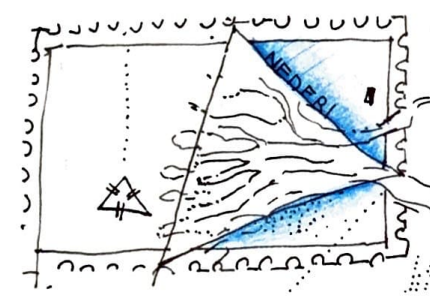
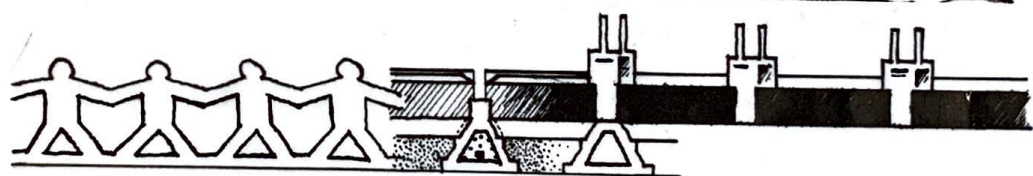
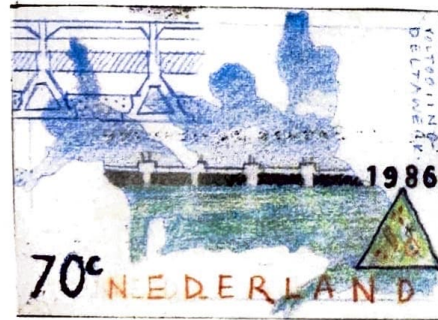
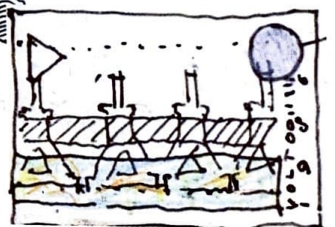


Dry 2 weken 1986

TIJD 30
GELD voor de
Nederlandse
kle
Δ veilig
sym



GRÖEN (valij)
grawne
pyler
• voltoering
• veiligheids
• milieutechniek



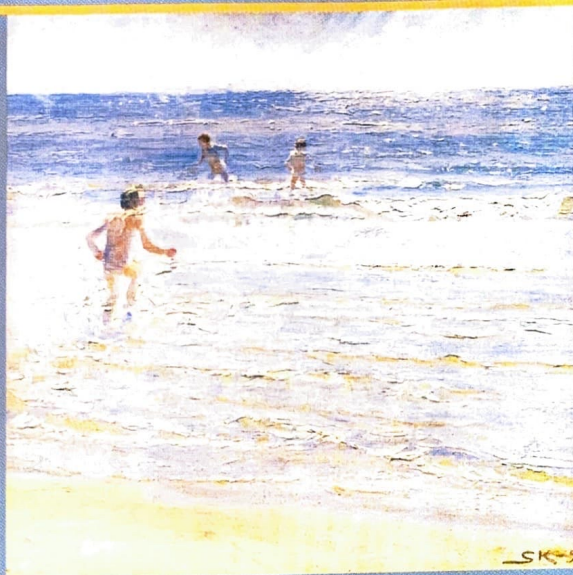
7/1986
OKTOBER EERSTEDAG
VAN UITGIFTE
IS-GRAVENHAGE



Spelen met water



Jean Tinguely, *Monument voor Jo Siffert*, 1984

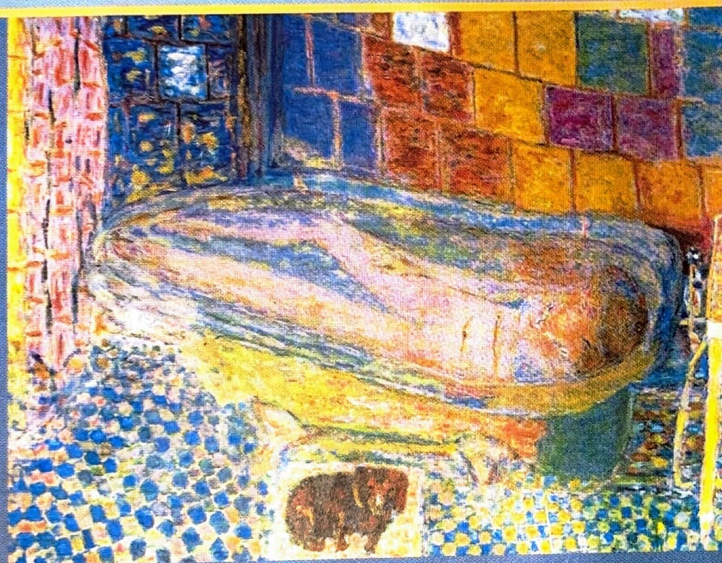


Peder Severin Kroyer, *Badende kinderen*, 1892



Emile van der Kruk, *Onder water*, 2000

Reiniging & verjonging door water



Pierre Bonnard, *Naakt in bad*, ca. 1930



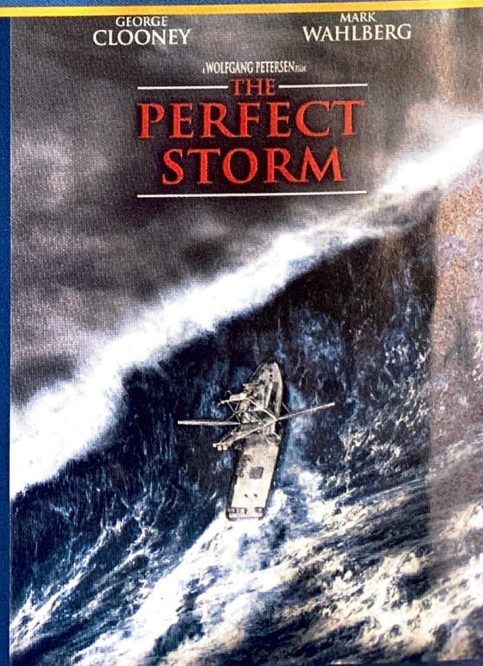
David Hockney, *Ian wast zijn haar*, 1983

Dreiging van water



Pieter Bruegel, *Storm op zee*, ca. 1568

The perfect storm, Filmaffiche, 2000 >

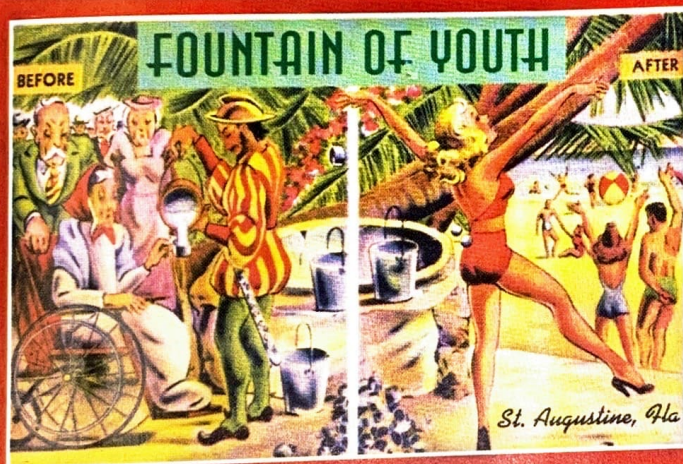




Jaume Plensa, *Kroon Fontein*, Millennium Park, Chicago
Elke 12 minuten wordt een ander gezicht geprojecteerd



Niki de Saint Phalle en Jean Tinguely, *Fontein Château Chillon*, 1999



Ansichtkaart met de *Verjongingsfontein*, 1940
Nog steeds te koop in een Amerikaans amusementspark



Marijke van Warmerdam, *Douche*, 1995



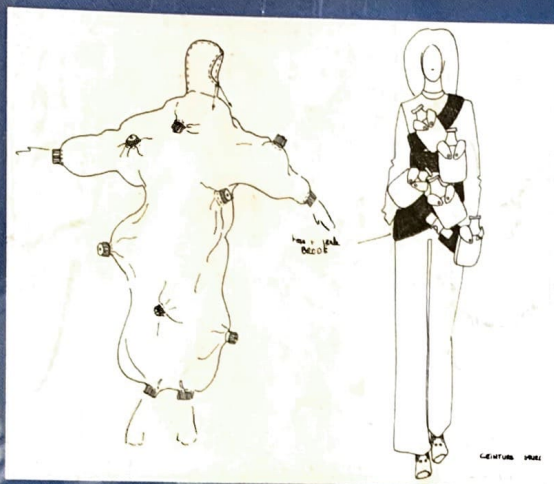
Affiche *De Zondvloed*, 2005



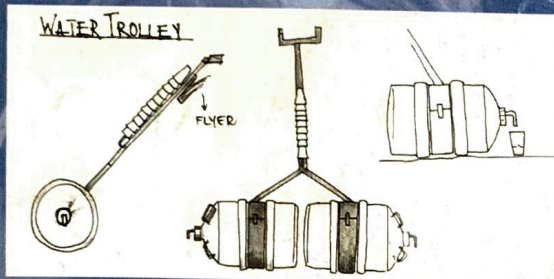
Hiroshige, *Woeste zee*, ca. 1880



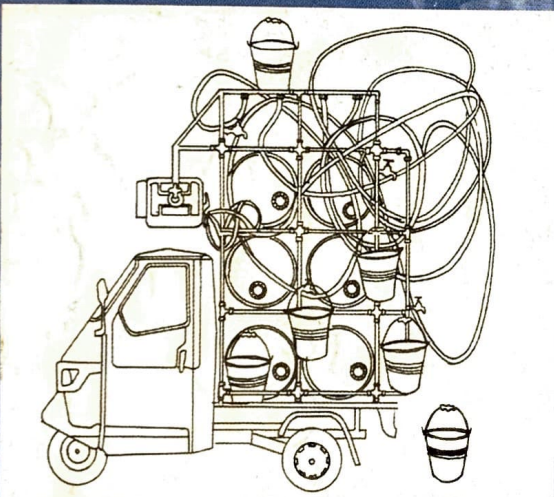
Michael Krondl, *Golf*, 2005



①



②



③



④

Water & Werken

Liever voor iedereen een beetje water dan overvloedig water voor enkelen.

Schoon water uit de kraan is een luxe die veel mensen in Afrika, Zuid-Amerika en Azië niet kennen. Aan het tekort aan drinkwater moet iets veranderen, vinden velen. Zo ook Lucy en Jorge Orta die dit probleem als uitgangspunt voor hun werk nemen.

Ze ontwerpen jurken en kostuums waarin water kan worden bewaard en/of meegenomen kan worden ①.

Ze maken ook objecten, vaak opgebouwd uit bestaande voorwerpen als busjes, karretjes, flessen, slangen en containers waarin water kan worden opgeslagen, vervoerd en verspreid. Op deze pagina zie je daar een aantal voorbeelden van ②, ③ en ④. Door deze 'waterwerken' ten toon te stellen vragen zij ook binnen de kunstwereld aandacht voor de tekorten aan water.

Eind 2005, begin 2006 hadden deze kunstenaars een tentoonstelling in het Museum Boijmans Van Beuningen in Rotterdam.

Tijdens deze expositie werd uit de museumgracht vuil water opgezogen en naar het object *Orta Water 02* gepompt ⑤. Het vieze water werd in dit werk helemaal gezuiverd: de museumbezoeker kon zelfs een flesje gezuiverd water uit de kraantjes tappen.

Het tappen van zo'n flesje kostte € 10,-.

De opbrengst van al die flesjes *Orta Water* ging naar duurzame drinkwatervoorzieningen in ontwikkelingslanden.



⑤